



Mozart • Schubert • Beethoven

The first, of the
 second, of the first
 the second, of the first
 the second, of the first



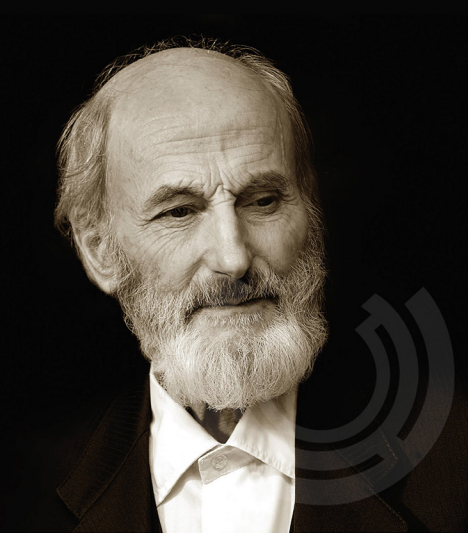
the first, of the first
 the second, of the first
 the second, of the first
 the second, of the first

William

Н. Чупов

Abner

I have been thinking
 of you very much lately
 and wondering how you are
 getting on. I hope you are
 well and happy. I am
 still the same old me.
 Love from your mother



Լուսանկարը՝ Գարեգին Աղաբեկյանի

ԴԱՆԻԵԼ ԵՐԱԺԻՇՏ

ՄԵՐ ՎԵՐՔԵՐԵՆ Ե՛ՐԳ ԿՃԻՆԵՆՔ

«Ողջո՛ւյն, տաղերս քեզի» ժողովածուն պարունակում է Մեծ եղեռնի (1915թ.) օրերին նահատակված բաժնատեղծների խոսքերով գրված երգեր, ինչպես նաև լիտվացի անվանի պոետ Էդվարդաս Մեժեյայտիսի (1919-1997թթ.) «Լա միևոր» քերթվածի հիման վրա ստեղծված «Ապրիլի 24» երգը, որը դատապարտում է Ցեղասպանությունը:

«Հայոց պատմություն» մենագրության հեղինակ ժակ դը Մորգանը, անդրադառնալով հայոց ցեղասպանությանը, գրել է. «Աշխարհում չկա բավական հարուստ մի լեզու, որպեսզի արտահայտեր ֆիզիկական և հոգեկան այն տառապանքները, որոնք կրել են այդ անմեղ զոհերը... Կգա ժամանակ, որ այդ հանցագործները պատասխան պիտի տան... Արդյոք չի՞ գտնվի մի անբարոյական պետություն, որն իր դրոշի տակ կթաքցնի դրանք» (М. Нерсисян, Геноцид армян в Османской империи, Е., 1966, стр. 470): Կարելի է նաև հարցնել. աշխարհում կա՞ մի լեզու, որով կարելի կլինի հասկացնել թուրքերին, որ իրենց արածը ցեղասպանություն է, եթե իրենց իսկ թուրքերենը լավ չեն հասկանում: Եթե հասկանային, ապա իրենց հայրենակից հեղինակավոր գրողների, պատմաբանների փաստարկները բավական կլինեին գոնե չժխտելու ցեղասպանության փաստը:

Եղերական դժկի օրերից շատ ջուր, շատ արյուն է հոսել, շատ փաստեր են կուտակվել, սակայն մինչ օրս հայերի հետ կատարվածը թուրքիայի ղեկավարությունը ցեղասպանություն չի համարում, այլ որակում է որպես պատերազմից բխող անհրաժեշտ զործողությունների հետևանք: Թուրքիան նաև մեղադրում է այն պետություններին, որոնք ճանաչել են ցեղասպանությունը:

Ավելին, ըստ թուրքերի, այդ պետությունների հարուցած պատերազմներում զոհվել է մոտ 60 միլիոն մարդ, ինչը անհամեմատ ավելի շատ է, քան հայերի զոհերի թիվը: Այս հարցում էլ թուրքերը չեն տարբերում պատերազմի սովորական ընթացքը, Օսմանյան կայսրության պարագլուխների կողմից հատուկ ծրագրված ցեղասպանությունից:

Այսօրվա ղեկավարներն էլ շարունակում են պնդել, որ անհրաժեշտ ապացույցներ չկան:

Մինչդեռ ապացույցները անթիվ-անհամար են: Բավական է նշել հետևյալը: Թուրք պաշտոնյա Նաիմ-բեյը մեջբերում է Թալեաթ փաշայի հրամաններից մեկը.

«Հալեպի նահանգապետին: 9 սեպտեմբերի 1915թ.:

Թուրքական հողի վրա հայերի ապրելու և աշխատելու իրավունքը լիովին չեղարկված է: Սրան համապատասխան կառավարությունն իր վրա է վերցնում ամբողջ պատասխանատվությունը և հրամայում է չխնայել նույնիսկ օրորոցի երեխաներին ...

Ներքին գործերի նախարար Թալեաթ» (անդ, էջ 422):

Իսկ Թուրքիայում ԱՄՆ դեսպան Հենրի Մորգենթաուն նկարագրում է, թե ինչպես են թուրքերը խաչում հայերին ու ծաղրում. «Ո՛ր թող հիմա քո Քրիստոսը գա և օգնի քեզ» կամ տղամարդկանց, կանանց և երեխաներին իրար կապած սվինսահարում ու գցում եփիտա գետը, որը դիակների կուտակումներից փոխել էր իր հունը» (անդ, էջ 466): «Ոստիկանները հատուկ մոլուցք էին ցուցաբերում կիրթ և երևելի մարդկանց ոչնչացնելու գործում» (անդ, էջ 462): Այնուհետև դեսպանը խոստովանում է. «Ես պատմեցի բնավ ոչ ամենասահմոկեցուցիչ մանրամասները, քանի որ այդ սաղիստների օրգիաների նկարագրությունը, որի զոհերը հայ տղամարդիկ և կանայք էին, ոչ մի կերպ չեն կարող հրապարակվել ամերիկյան որևէ հրատարակչությունում... Ես վստահ եմ, որ մարդկության պատմության մեջ չկան այդքան սարսափազդու դեպքեր, որքան այս կոտորածը (անդ, էջ 467)»:

Անշուշտ, ապացույցների համոզչությունը հենց դրանց տրամաբանության մեջ է, սակայն դա հաճախ կախված է լինում նաև ընկալողի մտավոր կարողություններից, ազնվությունից: Տեղին է մեջբերել խոսիլացի քաղաքագետ Տուգեպե Մազգինիի հետևյալ միտքը. «Աստված կա: Մեզ պետք չէ դա ապացուցել: Աստծո գոյությունը ապացուցելը իրականում սրբապղծություն է, իսկ հերքելը՝ անմտություն: Աստված ապրում է ողջ մարդկության խղճմտանքի և գիտակցության մեջ ... Աստծո գոյությունը հերքելը աստղերով առլեցուն երկնքի տակ, թանկագին մարդկանց շիրիմների

մոտ, կամ խոշտանգվող նահատակի երանելի մահվան պահին կարող է կամ շատ ողորմելի, տգետ, կամ շատ անբարոյական մարդը» (Մեծերը Աստծո մասին, աշխատասիրությամբ Արտակ Ոսկանյանի, Ե., 2013, էջ 130-131): Նույնը կարելի է ասել հայոց ցեղասպանության պարագայում: Պատմաբանները, քաղաքագետները կարող են կեղծել, աղավաղել պատմությունը, սակայն ժողովուրդը, արվեստագետները՝ երբեք:

Ցեղասպանությունը, ազգային-ազատագրական պայքարն արտացոլվել է նաև հայրենասիրական երգերում, պոեզիայում և այլուր: «Աղանայի ողբը», կամ «Դեր Ջոր կերթանք լալագին», կամ «Ախ, Վասպուրական, տխուր Հայաստան», կամ եղերական երգերից մեկ ուրիշը բավական է, որպեսզի զգայուն մարդը պատկերացում կազմի և ճանաչի հայոց ցեղասպանությունը: Էլ չենք ասում, այսպես կոչված, օրացուցային երգերի մասին, որտեղ նշված է իրադարձության վայրը, ժամանակը: Այդ վավերագրական երգերը լսողը, երգողն, ասես, ականատես է դառնում այդ դեպքերին:

Ահավասիկ, «խանասորի արշավանքը» երգում ասվում է.

*Քեզ ենք յանձնում մեր քաջերը, ո՛վ պաշտելի Արաուկ,
Կրծքիդ մէջը ամուր պահիր անմահ զոհերն հայերուն...*

Հայն՛, յիշէք նուիրական այդ օրը,

Յույիս ամսու քսանիինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Իսկ 4-րդ գևդի հրամանատար Թեոփին նվիրված երգն ավարտվում է այսպես.

Որանտուզի կոխն էր շատ ահաւոր,

Թշնամու գօրքերն էին բիրատոր,

Տասնըինը տասնըվեց Սայիս տասնըինինգին,

Հայոց առիւծն ինկաւ վրեժը կրծքին:

Յասունի, վրեժի, արդար դատաստանի կոչերով լի են նաև նահատակ-բանաստեղծների քերթվածները:

Ահա Սիամաթթոյի (1878-1915 թթ.) «Պարերու վրեժ»-ից մի հատված.

Տեսա՛յ որ արդարությունը ստեղծել պետք էր եւ ազատությունը
մոլեգնաբար յափշտակել...
Ես գիտեմ որ քու տափող Հայրենիքին ծարաւս ունի
ինչպէս վրեժն այնքան դարերու...
Ուրեմն լարերդ գենիքին շանթերէն յափշտակէ՛,
տրցակ առ տրցակ.

Նույն «վրեժը» Ղանիել Վարուժանը (1884-1915թթ.) երգեց
«եղեգնյա գրչով».

-Ձեզի քնծա՛, քաջ մարտիկներ -
Եղեգնյա գրչով վրո՛ւթ երգեցի,
Ընդ եղեգան փող բո՛ց ելաներ:

Իսկ «Նեմեսիս» վրիժերգությունում Վարուժանը դիմում է
Հատուցման աստվածուհուն.

-Ո՛վ Նեմեսիս, Անվրիպելի՛դ, Վրիժուհի՛դ...
Բա՛ն է սուրիկները պատռեն
Սեր արգանդին մէջ յաւէտ
Լուսաթաղանթն արշայոյսի սաղմերուն...
Վրե՛ժի ժամն ա՛յ հասաւ...
Ո՛րժ տուր մեզի, ոգետրե՛ եւ մըղէ՛.

«Վրեժին սերմնացանը» քերթվածում Ոուլբեն Սևակը (1885-1915թթ.) ծայնակցում է Վարուժանին: Եվ, ինչպէս Սևակն է ասում, քանի որ իր ծնո՞քը հարվածել չսովորեց, իր տաղերի միջոցով է ձգտում մութ ուժեր, մահվան առաքյալներ արթնացնել, և դրանց միջոցով արդար վրեժ առնել եղեռնագործներից: Դիմելով Վրեժին, նա ասում է.

Ու ես կուգա՛մ,- մո՛լթ շանթերու սերմնացան-
Այդ ակօսէն, ուր արիւններ լճացան,
Գիշերներով, չար հովերով, ցիրուցան,
Յանել տաղե՛րս քեզի:

Եվ կարծես պոետների ծայքը տեղ հասավ. տարիներ անց «Նեմեսիս» անունը կրող գործողությունը իրականացնող «անվրիպելի»

վրիժառուներ Սողոմոն Թեհլիրյանը, Արշավիր Շիրակյանը, Արամ Երկանյանը և իրենց ընկերները հատուցեցին եղեռնագործ-դեպարներին:

Մեծն Տժդեհը ասել է. «Մեր կեանքը կրիւ է: Կոիւը պահանջում է զենք: Բայց եւրոպայի է եւ, որն այդ զենքը դժուարեց է վերցնում» (Ռ. Համբարձումյան, Գարեգին Տժդեհ, Ե., 2003, էջ 51):

Որքան էլ թուղ լինի հայի ատելությունը, եւ երբեք իր զենքը «դժուարեց» չի վերցնի, խիղճը չի կորցնի: Ահա վասիկ, «Խանասորի արշավանքը» երգում ասվում է.

*- Եաման, Աստուած, Ֆետան եկաւ ուր փախչինք,
Ասաց որդուն կրծքին սեղմած լեղապատառ քրտուհին:*

*- Սի՛ր վախենար, հանգիստ կեցիր, բացի ջան,
Կանանց երբեք ծնոք տալու չէ վրէժխնդիր քաջ Ֆետան:*

Իսկ թե ինչպէս էին թուրք-եղեռնագործները վարվում անպաշտպան կանանց և երեխաների հետ, հայտնի է ամբողջ աշխարհին: Ահա այսպէս է նկարագրել թուրքի վայրագությունները Բուդլարիայում՝ Ֆյոդոր Ղոստոնսկին.

«Այդ թուրքերը, ի միջիայլոց, հեշտասիրությամբ տանջել են նաև երեխաներին, մոր արգանդից դաշույնով կտրել-հանելուց սկսած մինչև ծծկեր երեխաներին վեր նետելը և սվինի ծայրով բռնելը՝ այն էլ մոր աչքերի առաջ» (Ֆ. Ղոստոնսկի, Կարամազով եղբայրներ, Ե., 1970, հ. 1, էջ 376): Փիլիսոփա Վլադիմիր Սոլովյովի (1853-1910թթ.) «Երեք գրույց»-ում ռուս զենեարալը նկարագրում է, թե ինչպէս են թուրքերը իսպառ հրկիզում հայերի գյուղը: Նրան հատկապէս ցնցել էր սայլին կապած, սարսափից մահացած կինը և նրա առջև խորովված իր երեխան (Вл. Соловьёв, Три разговора, М., 1991, стр. 38-39): Նման օրինակներն այնքան շատ են, որ կարելի է բավարարվել մի վերջին օրինակով, որպէսզի մենք էլ Վատիկանի արխիվներում նկարագրված նույն սարսափներից ցնցված եպիսկոպոս Սերջո Պազանոյի պես չասանք. «Մենք ամաչում ենք, որ մարդ ենք»: Ըստ Ֆրանսիացի միսիոներ հայր Բենուայի, Ադանայում «Ղահիճները զվարճանում

էին՝ ճնողների առջև նրանց երեխաների կտրած գլուխները նետելով և օդում սրերի ծայրով բռնելով» (М. Нерсисян, Геноцид армян ... стр. 186):

Ո՛չ գիտության մեջ, ո՛չ արվեստում, ո՛չ տեխնիկայում և ո՛չ մի այլ բնագավառում մարդու հնարամտությունը այդքան չի զարգացել, որքան թուրքինը՝ մարդասպանության գործում:

Այրուհանդերձ, խոշտանգումների բազում տարատեսակ օրինակներից մենք բերեցինք Նույնատիպ դեպքերը, որպեսզի ցույց տանք, որ դրանք ոչ թե պատահականություն են, այլ օբյեկտիվ օրինաչափություն, որը բնորոշ է թուրքին՝ նրա տարբերանշանն է: Այս ամենը կարելի է ամփոփել Վիկտոր Հյուգոյի հայտնի խոսքով. «Այստեղով թուրքն է անցել՝ ամենուր մահ է և ավեր»:

Գրիգոր Նարեկացուն նվիրված ներբողում Առաքել Սյունեցին գրել է.

*Հարին յաղթեմք քոյին երգով,
Եվ զեա ուժգին խոցոտելով,
Զոսպիս մեղաց մեզ մաքրելով,
Բաղջրանուագ այսու դեղով...*

Ահա այսպես էլ նահատակ-բանաստեղծները չարին հակադրել էին իրենց երգերը, որոնք պիտի կանխեն նաև նորանոր ցեղասպանություններ, որպեսզի որևէ «հիտլեր» այլևս չարդարացնի իր հանցագործությունները, կրկնելով Ադոլֆ Հիտլերի հայտնի խոսքը, թե «Մ՛յ է այսօր հիշում հայերի բնաջնջումը» (М. Нерсисян, Геноцид армян... стр. XII):

«Հայրենասիրական երգեր»-ը, ասես մի արծազանգ է Սիամանթոյի հայտնի քերթվածի հերոսի պատգամին.

*Եւ դուն սա՛ մաքրափայլ թերթերուդ վրան
Գեղին ցաւը եւ ցեղին ուժը բանաստեղծ է՛,
Ապագա սերունդներուն եւ մեր անցեալին տխրութիւնն ի նուէր.
Ես որք մըն եմ եւ ըմբոստ մը, մնա՛ս բարեաւ,
Կորուսեալներս փնտռելու՝ կերթամ...
Քու երգերէդ երգ մը տու՛ր ինձ, երգ մը,*

ես երգելով կուգեմ մենիկ ...

Մեր ժողովածուի երգերը ևս ոգեկոչ են և վկայություն, որ ոչ ոք չի մոռացվել:

Բնայետ եղեռնալի տարիներին «դամուկյան յաթաղանք» միշտ կախված էր մեր պոետների գլխին, և նրանց հետապնդում էր մահվան ուրվականը, այդուհանդերձ, նրանց կյանքում պատահում էին նաև լուսավոր օրեր:

Այդպիսի մի օր է նկարագրում իր հուշերում Կոմիտասի սանուռի, դաշնակահարուհի Աղավնի Մեսրոպյանը: 1913թ. հոկտեմբերին Պոլստ «Պըտի Հան»-ի բազմամարդ թատրոնում նշվեց հայոց գրերի գյուտի 1500 և տպագրության 400-ամյակը:

Ներկա էին Կոմիտասը, Սիամանթոն, Ռուբեն Սևակը, Ռուբեն Զարդարյանը և այլք:

«Կազմակերպիչ Կոմիտասը ժամացույցը ծեռքին բռնած կորոշեր յուրաքանչյուր ելույթին տևողությունը, - գրում է Ա. Մեսրոպյանը,- Կոմիտասը որոտընդոտ ծափահարությանց մեջ... դրվատեց Սահակ-Մեսրոպյան հանճարեղ գյուտը և հոբելյանական համազգային տոնը հայտարարեց բացված: Կոմիտասի ամենասիրելի ընկեր հայտնի բանաստեղծ Սիամանթոյի՝ օրվան տոնին նվիրված «Սուրբ Մեսրոպ» երկարաշունչ բանաստեղծությունը արժանացավ որոտընդոտ ծափահարությանց և Կոմիտասի ջերմ շնորհակալության» (Կոմիտասը ժամանակակիցների հուշերում և վկայություններում, Ե., 2009, էջ 344):

Ժամանակին, Երևանի Սիամանթոյի անվան դպրոցի տնօրինությունը առաջարկել էր տողերիս հեղինակին դպրոցի համար օրհներգ ստեղծել:

Այսպես, կյանքի կոչվեց «Սուրբ Մեսրոպ» օրհներգը, գրված համանուն պոետի մի դրվագի վրա:

Սիամանթոյի ազատաչափ պոեզիան, հրեղեն խոսքը կոմպոզիտորի առջև բազում խնդիրներ է դնում:

Պյուրին չէ գտնել ճկուն, «հրակայուն» արտահայտչամիջոցներ: Հավանաբար, սա է պատճառը, որ նրա խոսքերով գրված երգերը շատ չեն: Պատահական չէ, որ Կոմիտասը Սիամանթոյին անվանել

Է «Նոր Նարեկացի»:

«Ողջո՛ւն, տաղերս քեզի» շարքի ամենալավատեսականը «Անդաստան» է: Ինչպես եկեղեցում «Անդաստանի» արարողության ընթացքում հոգևորականները օրհնում են աշխարհի չորս ծագերը, այնպես էլ Վարուժանը օրհնում է մաղթում է աշխարհին խաղաղություն, բերրիություն, բերկրություն, սիրերգություն և այլ բարիքներ:

Այս և Նախորդ երգերի բանաստեղծությունների հրեղեն խոսքերի տիեզերահունչ վեհությունը, հոգու ազնիվ պոռթկումները երաժշտության մեջ առաջ են բերել քայլերգային խորիստ ոճի մեր, շեփորային, կոչական ինտոնացիաներ, քնարական գեղումներ և այլ «հրակայուն» արտահայտչամիջոցներ:

Երգաշարը ամփոփվում է Մեծելայտիսի «Լա միևոր» բանաստեղծության խոսքերով գրված երգով (թարգմ.՝ Վահագն Դավթյանի): Այս երգը հիշեցնում է օրացուցային երգերը, քանի որ առաջին իսկ տողում ասվում է. «Ապրիլի 24, ողբալի դու օր», ինչը և պայմանավորել է մեր երգի վերնագիրը:

Բանաստեղծությունից իմանում ենք, որ հեղինակը այցելել է Ծիծեռնակաբերդ, Ցեղասպանության գոհերին նվիրված հուշահամալիր, հարգել նրանց հիշատակը, վարդեր դրել հուշակոթողին: Այս հանգամանքը հուշել է երգի հեղինակին դաշնամուրի նվագաբաժնում գետնել Սակար Եկմայանի «Սուրբ, սուրբ» երգից մի հատված, որը «պղտորվում» է և ընդհատվում սուր հարմոնիաների ներխուժումով:

Սա կարող է հիշեցնել Կոմիտասին նվիրված՝ Կոստան Ջարյանի քերթվածի հետևյալ տողերը. «Վերջին մղձավանջ, վերջին սև տեսիլք, որի դանակը մորթել էր երգը և սիրտդ փակել թանձր խավարում»:

«Սուրբ, սուրբ»-ի մեջբերումը «Ապրիլի 24» երգին հաղորդում է վավերականություն, քանի որ «Սուրբ, սուրբ» երգի ծայնագրությունը Լուսինե Ջաքարյանի կատարմամբ պարբերաբար հնչեցվում է Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրում: (Պատահական չէ, որ Մեծելայտիսը երգչուհուն նվիրել է «Ղայալլում է Լուսինեն» բանաստեղծությունը): Ավելացնենք նաև այն, որ երգի գարկերակը,

նվազակցության ծանրավուն քայլերը խորհրդանշում են այն բազմաիշխար թափորի երթը, որն ամեն տարի, ապրիլի 24-ին բարձրանում է Ծիծեռնակաբերդ՝ Հայոց Գողգոթա, հարգելու 1,5 միլիոն զոհերի հիշատակը: Այդ երթը կարող է հիշեցնել նաև Խաչի ճանապարհը, որով բազմությունը Հիսուսին ուղեկցում էր դեպի Գողգոթա:

Այս զուգահեռը պատահական չէ, եթե հիշենք այն, որ «Գողգոթա» դարակազմիկ բառը լայտմոտիվի պես կրկնվում է և՛ Սիամանթոյի, և՛ Սևակի, և՛ Վարուժանի բանաստեղծություններում:

Ամփոփելով նշենք, որ երգաշարը նպատակ ունի վառ պահելու նահատակների հիշատակը և վստահություն ներշնչելու զալիքի նկատմամբ:

Այդ են վկայում մեր պոետները, մեր երգերում դրդողացող այն հաղթական քայլերը, որոնց մասին «Տարոջ» քերվածում մարգարեացել է Վարուժանը: Ահավասիկ.

...Վաղն երբ անոնք թամբեն իրենց նըժոյգներն

Ու անոնցմով, զերդ պողպատի ջըրդեղում,

Վըրեժին մէջ մըկըրտոսին.

Երբ թուրք արեան բարկ ծարաւն մոլեգնած՝

Լեռներուն վրայ մըռնչեն,

Ո՞հ, այն ատեն, այս օրուան

Սեր Սերելները բոլոր

Սիահամուռ ոստումով

Պիտի կանգնին զերեզմանին մէջ իրենց,

Ու անհամբեր հեռո՞ւն, հեռո՞ւն ակնապիշ

Պիտի սպասեն վարդաշէնդը զայրատին

Արշալոյսի մ՛Արշալոյսի մը՝ որուն

(Հաւատացէ՛ք ինձ, Սայրեր)

Ես ոտնածայնը կ'առնեմ...

ՎՐԷԺԻՆ ՍԵՐՄՆԱՅԱՆԸ

Քե՛զ, ցատումի՛ վայրագ հեղեղ զահավեժ,
Արդարության փայփայելի մո՛րթ հըրեշ,
Խաւարներու ահե՛ղ ծընունդող, Վրե՛ժ,
Ողջո՛յն. տաղե՛րըս քեզի:

Մոխրին կու տամ սրտիս վերքերն
ախտագին
Ամենո՛ն վերքն, անսահման վերքը ազգին,
Արդարության ծարա՛նը, մահն հաւատքին,
Երգեն տաղե՛րս քեզի:

Սանձերնին լա՛յն երիվարներ ասպազէն,
Այիք-ալիք թօթուելով սեզ բաշն ուսէն,
Թող հայրենի աշխարհիս կուրծքն ալօսե՛ն,
Սուրան տաղե՛րս քեզի:

Ու ես կուգամ,- մո՛րթ շանթերու սերմնացան-
Այդ ալօսէն, ուր արիւններ լճացան,
Գիշերներով, չար հովերով, ցիրուցան,
Ցանել տաղե՛րս քեզի:

Բաբե՛ր, եթե այս իմ բազուկս կարեվէ՛ր
Չը սորվեցաւ զարնել - Գոնէ անվեհե՛ր
Ցանքէս, Սահու առաքեալսե՛ր, հսկանե՛ր
Կը ծնին տաղե՛րս քեզի:

«Կիլիկեան երգեր»



ՌՈՒԲԵՆ ՍԵԻԿԿ
1885-1915

Ռուբեն Սևակ «Արևիկ», 1909, Սիիվիլի

Արևիկ
Արևիկ, եղբայրս Ռուբեն
այդքան քիչ եմ քեզ համար,
հայտնի եմ քեզ համար, որ
կենդանի եմ քեզ համար :
Այդ քիչ համար,
այդ համար,
ն



Ռուբեն Սևակը Յանի Սևակի (Ապելի) հետ



Տունը, որտեղ ծնվել ու ապրել է Ռուբեն Սևակը
Միլիմրի, 1980-1981թթ.

Sur

1. by 1/2. 2. 1/2. 3. 1/2. 4. 1/2. 5. 1/2. 6. 1/2. 7. 1/2. 8. 1/2. 9. 1/2. 10. 1/2. 11. 1/2. 12. 1/2. 13. 1/2. 14. 1/2. 15. 1/2. 16. 1/2. 17. 1/2. 18. 1/2. 19. 1/2. 20. 1/2. 21. 1/2. 22. 1/2. 23. 1/2. 24. 1/2. 25. 1/2. 26. 1/2. 27. 1/2. 28. 1/2. 29. 1/2. 30. 1/2. 31. 1/2. 32. 1/2. 33. 1/2. 34. 1/2. 35. 1/2. 36. 1/2. 37. 1/2. 38. 1/2. 39. 1/2. 40. 1/2. 41. 1/2. 42. 1/2. 43. 1/2. 44. 1/2. 45. 1/2. 46. 1/2. 47. 1/2. 48. 1/2. 49. 1/2. 50. 1/2. 51. 1/2. 52. 1/2. 53. 1/2. 54. 1/2. 55. 1/2. 56. 1/2. 57. 1/2. 58. 1/2. 59. 1/2. 60. 1/2. 61. 1/2. 62. 1/2. 63. 1/2. 64. 1/2. 65. 1/2. 66. 1/2. 67. 1/2. 68. 1/2. 69. 1/2. 70. 1/2. 71. 1/2. 72. 1/2. 73. 1/2. 74. 1/2. 75. 1/2. 76. 1/2. 77. 1/2. 78. 1/2. 79. 1/2. 80. 1/2. 81. 1/2. 82. 1/2. 83. 1/2. 84. 1/2. 85. 1/2. 86. 1/2. 87. 1/2. 88. 1/2. 89. 1/2. 90. 1/2. 91. 1/2. 92. 1/2. 93. 1/2. 94. 1/2. 95. 1/2. 96. 1/2. 97. 1/2. 98. 1/2. 99. 1/2. 100. 1/2.



Ռուբեն Սևակը մի խումբ մտավորականների հետ (ձախից աջ՝
Ազատյան, Զուպանյան, Դազարոսյան, Կոմիտաս, Սևակ, Իփեկյան)



Տեսարան Պոլսից



Լոգան, 6 Յուլիս 1909

ԱՆԴԱՍՏԱՆ

Արևելյան կողմն աշխարհի
Խաղաղություն թող ըլլա...
Ո՛չ արյուններ, քրտինք հոսին
Լայն երակին մեջ ակոսին.
Ու երբ հնչե կոչնակն ամեն գյուղակի՝
Օրհներգություն թող ըլլա:

Արևմտյան կողմն աշխարհի
Բերրիություն թող ըլլա...
Ամեն աստղե ցող կայլակի,
Ու ամեն հասկ ծովե ոսկի.
Եվ ոչխարներն երբ սարին վրա արածանին՝
Ծիլ ու ծաղիկ թող ըլլա:

Հյուսիսային կողմն աշխարհի
Առատություն թող ըլլա...
Ոսկի ծովուն մեջ ցորանին
Հավետ լողա թող գերանդին.
Ու լայն ամբարն աղուներուն երբ բացվի՝
Բերկություն թող ըլլա:

Հարավային կողմն աշխարհի
Պտղաբերում թող ըլլա...
Ծաղկի՛ մեղրը փեթակներուն,
Հորդի գինին բաժակներուն.
Ու երբ թխեն հարսերը հացը բարի՝
Սիրերգություն թող ըլլա:



ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ
1884 - 1915

Զարդար

(1916, 1926)

- 64 -

Երանանք, զ՛ն. — Կարողե՛ք իմ պիտանք
Կը զգէ՛ք Որք անոց ցոյճի խնայեցե՛ք .
Վերջիցս իմ քաղաքի ճակատ, ճրարեցե՛ք,
Քեզիցս անձ Կը յոգնեցե՛ք . Կը հիւսնե՛ք
Կարարութե՛ք անոց ճիշտ քաղաքով .
Եւ իմ քաղաքի անոց բե,
Եւ անոց ու պիտանք, քաղաքի
Վերջիցս իմ քաղաքի ճակատ, ճրարեցե՛ք,
Կը յոգնե՛ք անոց քաղաքի ճակատով :
Երանանք, զ՛ն. — Կ՛ քաղաքի քաղաքի,
Անոց քաղաքի քաղաքի,
Քաղաքի քաղաքի քաղաքի ճակատ,
Եւ քաղաքի քաղաքի քաղաքի,
Անոց քաղաքի քաղաքի քաղաքի,
Քաղաքի քաղաքի քաղաքի քաղաքի,
Եւ քաղաքի քաղաքի քաղաքի քաղաքի,
Քաղաքի քաղաքի քաղաքի քաղաքի :



Դանիել Վարուժանը կնոջ՝ Արաքսի Թաշճյանի հետ, 1910

Հատված Դ. Վարուժանի
«Ճարդը» ընթերցածից, 1906

Երեսուն վոյ ճարճիկ ,
Ո՛հ այն արե , այն օրում
Անտ անտիկն թուր
Անհատն ուրտ ինչ
Կրտ կաղթա Կրտնա ճիշ թուր ,
Ու ահա Կրտն Կրտն աղապր
Կրտ Կրտն Կրտն Կրտն Կրտն



Վարուժանը Ռուբեն Սևակի տանը, 1914



*Դանիել Վարուժանը կնոջ՝
Արաքսի Թաշճյանի հետ, 1912*

ՍՈՒՐԲ ՄԵՍՐՈՊ ԳԻՒՏԻՆ ՓԱՌՔԸ

Մեսրոպ, հայ դարերուն դիմաց կեցող
Դո՛ւն՝ աղամանդեայ ապառաժ,
Դո՛ւն՝ մանուկներու մերկ ուղեղէն
Միևչեւ հանճարը ցուքեր ցանող
Գիտակցութեանց անգի՛տ փարոս...
Դո՛ւն, որուն կոփիւնը կռակին,
Ժամերուն պէս, բռպէին հետ անդադար,
Իմացական թանգարանին՝ արծանները մեզ կը ծուլէ...
Դո՛ւն՝ անկիւնչ հսկող, դո՛ւն՝ տիտանեան Տեսանող,
Դո՛ւն՝ Օրորոցէն միևչ գերեզման,
Մեր մէկ մի խօսքին, մէկ մի շունչին
Գեղեցկածայն բացատրիչ...
Դո՛ւն՝ բարբառի արարիչ, Բանի իշխան,
Դո՛ւն՝ անբաւ բաւիղ տեսողութեան,
Դո՛ւն՝ գոյացութեան արգաւանդ հայր,
Դո՛ւն՝ հայրենի հողին վրայ մրկին պէս բարձրացող
Անտա՛ր անհուն, անտա՛ր սրտի,
Որուն մէն մի հաստատաբուն ծառերն հսկայ
Մէկ մէկ քնար, մէկ մէկ փանդիւ եւ մեր շունչին...
Մէկ մէկ շեփոր մեր հազագին ռազմական,
Մէկ մէկ պատնէշ ճակատագրի՛ պատուհասին...
Դո՛ւն՝ անվատնելի ցորեանի դաշտ, դո՛ւն՝ ձրի՛ հաց,
Դո՛ւն՝ հունձք հարուստ եւ դո՛ւն՝ հնձան հրաշէկ,
Դո՛ւն՝ արբեցութեան եւ զինիի աազան,
Որուն մէջ է՛ն ալ ոսկի սափորս եմ մխրճեր...
Արեւներու ծարաւս խենթ...

Դո՛ւն՝ մեծաթափանց նայուածքներով առաքեալ,



ՍԻԱՄԱՆԻՈ
1878 - 1915

Դուն էիր որ զքեզ երգող ցեղդ այսօրուան,
Հեղեղներէն եւ հանճարեղ եւ հրավար
Ու աշխարհակալ մեծ Հռովմի որդիներէն
Ու հրապաշտ պարսիկներէն դրացի,
Սայր-բարբառիդ հիմնաքարովն յակիւթ,
Հայկազունեաց մեր շառաւիղն ազատեցիր...:
Դո՛ւն՝ երկրո՛րդ Աստուած
Եւ մտածման Դո՛ւն՝ առաջին արարիչ...:
Դո՛ւն՝ բեղո՛ւն բարիք, սրտի՛ աղբիւր,
Գոյներու զանձ, գթութեանց զահ,
Դո՛ւն՝ թոյժող դարերն մէկզմէկու կամարող
Կամուրջ անգիծ, ուրկեց ցեղդ միլիոններով՝
Կամ պերճօրէն, կամ վատաբար
Կեանքէն ի մահ կու գայ կ'անցնի...:

Դո՛ւն՝ Հեղեղներէն հոչակուած,
Մեծատիտղոս Ակումիտ,
Ո՛րվ մենակեաց, ո՛րվ Սագիստրոս, ահաասիկ
Երկու Հայքերն «Ովսաննայ քեզ» կը գորան...
Եւ Ովսաննայ Վաղարշապատի Հայրապետին՝
Սահակ Պարթեւ զուգակշիռ արբանեակիդ,
Եւ Վոսմշապուհ Արքային,
Որովհետեւ ըստ մեծ գիւտիդ զօրավիզ,
Մէկն իր Խաչի, միան իր Սուրին համագօր
Թու քայլերուդ հետ քալելով՝
Արարատեան արշալոյսին,
Դպրութեանց դուռը մեզ բացին...:

Ա՛հ, ամբողջ արիւնը Թու ուղեղիդ,
Ի՛նչ տեսնոյրէ որպիսի՛ տեսող,
Եւ սարսուռներէ ի՛նչ սարսուռ,
Ի՛նչ գեհեճական զալարումէ զալարում,
Եւ վարանքէ վարանք եւ վարկածէ ի վարկած,

Եւ ծովային ծփանքներէ ի ծփանք,
Այլակերպիչ նժարէ մը ուրիշ նժար,
Եւ կշիռէ ի կշիռ, զքե՛զ տարաւ...
Ու մէն մի հիպէն քու հոգիիդ,
Մէն մի ճաճանչը քու աչքերուդ,
Մէն մի կաթիլը քու հանճարիդ կայծերուն,
Հողմային հեւքդ եւ խօլ թափը թռիչներուդ,
Աղօթքներուդ յորձանքներն հրեղէն,
Քառասուն օր՝ տիւ եւ զիշեր,
Մենութեանդ մէջ, մեռեալի մը պէս մենաւոր,
Զքեզ դէպի Տեսիլքդ տարին...:
Եւ անուրջին մէջ ծնանող ծաղկի ծիլէն
Ու բողբոջէն դէռ անբոյս,
Դուն մարող յոյսէն, դուն տեսլական ստուերէն,
Անգոյն գիծէն եւ երագի վտմ վարդէն,
Դուն ոլորտէն, անծայն շեշտէն, անգոյն բառէն,
Դուն ծածանող եւ անարմատ ծուէններէն
Դաշնակութեանց Ալփաբետան ստեղծեցիր...
Եւ Զորքորդ դարու Ոսկի Մեմէն
Մինչեւ մեր օրը, մեր արիւնովը մթին՝
Ահաասիկ Հայ Հանճարը բազմալար,
Քու ձեւերուդ մէջ կը ծնուի...
Ո՛րվ ակունծելի ամեղծուած,
Ո՛րվ ջղերո՛ւ կայծակէ խուրձ,
Արեան հնոց, անուրջներու անքիժ ծաւալ,
Ո՛րվ զարմանալի եւ տեսական զգայախար,
Քնարական ահեղաքի՛ր քիմեռատես,
Դուն՝ Աստուածագիժ ծիածան...
Հաշտութեան հուրը մեզ բերող,
Դո՛ւն՝ տարակոյսին են տարտամին տիրապետ,
Դո՛ւն՝ տարօրինակ եւ տարագիժ գմբէթ...
Դո՛ւն՝ մեծ կրքերու կրօնաւոր,
Ա՛յր Աստուծոյ, մտքի՛ եղբայր, քնարի՛ քոյր,

Քու բաժակեղ թո՛յլ տուր, որ ես ալ ըմպեմ...:
Եւ այսօր, քու սրբութեամբդ սնած՝
Ես՝ ապաժաման քնարահար
Եւ անվճար ու անարժան երախտագետ,
Ես քու ցեղիդ հոգիին հայելին քեզ կը բերեմ...
Աչքերուս մէջ անոր աչքէն հուր ամի...
Ու իմ խօսքերս անոր սրտէն եմ քաղեր,
Եւ ի՛նչ որ կարդաս ճակտիս վրան,
Ի՛նչ որ կարդաս ժպիտիս մէջ,
Անոր Յոյսո՛վն եմ ես գրած...
Եւ թոյլ տուր այսօր, ո՛վ Մեսրոպ,
Որ Հայոց հողէն մինչեւ աստղերը հասնող
Քու ոսկիէ սանդուխտէ՛ր վե՛ր բարձրանամ
Եւ հաստատաքայլ, աստիճանէ աստիճան
Ու պսակէ ի պսակ եւ լոյսէ ի լոյս,
Իբր գաւակ մը մտածումիդ,
Ես ի քե՛զ գամ իմ այս երգս երգելու...:



Միամանթոն ընթերցելիս

Նամակ - բացիկ Ադամով Մուշեղին,
19 օգոստոսի 1908, ժնև: Ինքնագիր



Սիամանթոն, Հահան Պերպերյանը,
դաշնակախար Բաբեյանը բնության գրկում



Միամանթոն, Սիևասյան Սարգիսը
և մեկ ուրիշը Հվեյցարիայում, Լեման լճի ափին

ԼԱ ՄԻՆՈՐ

Ապրիլի 24, ողբալի դու օր
Ես քո անունն եմ դրել լա մինոր ...

Այդ օրը դահիճն իր յաթաղանով
Հոշոտեց, մորթեց հայերին անօգ ...

Եվ անիծում եմ ես հուր-հավիտյան
Այդ դժնի օրը ցեղասպանության:

Հուշարձանի մոտ ահա ըստացել,
Հոգուս սպիտակ վարդերն եմ
բացել:

Ապրիլի 24, ողբալի դու օր,
Հոգուս ջութակն է լալիս լա մինոր...

թարգմ.՝ Վահագն Ղավթյանի
1980 թ.



ԷՂԿԱՐԴԱՍ ՄԵԺԵԼԱՅՏԻՍ
1919-1997

1) Ungewissheit

- 2) Ungewissheit ist die
1) die, gewiss ist die Ungewissheit,
2) Ungewissheit ist die Ungewissheit,
3) Ungewissheit ist die Ungewissheit.

Ungewissheit ist die Ungewissheit,
Ungewissheit ist die Ungewissheit,
Ungewissheit ist die Ungewissheit,
Ungewissheit ist die Ungewissheit.

Ungewissheit ist die Ungewissheit,
Ungewissheit ist die Ungewissheit,
Ungewissheit ist die Ungewissheit,
Ungewissheit ist die Ungewissheit.

ՎՐԷԺԻՆ ՍԵՐՄՆԱՅԱՆԸ

Խոսք՝ Ռուբեն Սևակ

Երաժշտ.՝ Դանիել Երաժշտի

Nobile

Voce

Piano

mf

5

Voce

Pno.

Ջեզ, գա - տւ - մի վայ - բազ հե - դեղ գա - հա - վեժ, Ար - դա -

9

Voce

Pno.

բու - թեան վայ - վա - յե - լի մութ իը - լե՜շ, Խա - ւար - եւ - բու ա - հեղ ծը - նուն - դեղ վը -

12

Voce

ptd, ող-ջոյն, տա-ղն-ըլս քն-զի: Խա-ւար-

Pno.

14

Voce

նն-բու ա-ննդ ծը-նուն-դըզ վը-րեժ, ող-ջոյն տա-ղն-ըլս քն-զի:

Pno.

17

Voce

- - - - -

Pno.

accel. *rit.* *a tempo*

21

Voce

Մոխ-րին Լու-տամ սրը-տիս վեր-բերն փխ-տա-

Pno.

24

Voice

զին: Ամէ-նուն վերքն ան-սահ-ման վեր-քը ազ-զին. Ար-դա-

Pno.

27

Voice

բու-թեան ծա - րա - ւը, մահն հա - ւստ-քին, եր - զեն

Pno.

29

Voice

տա-ղն-ըցս քն-զի: Ար-դա - բու-թեան ծա-րա-ւը, մահն հա - ւստ

Pno.

31

Voice

քին եր-զեն տա-ղն-ըցս քն-զի:

Pno.

accel.

35

Voce

mosso, risoluto f

Pu- pt,

Pno.

rit. a tempo f

39

Voce

ti - pt այս իմ քա-զուկս կա - թն - վեր Չը - սոր -

Pno.

41

Voce

ուն - ցալ զար- նել... Գո - նե ան - վն - հեր Յան - քս,

Pno.

43

Voce

Մա - հու ա - սա - քաղ-ներ, հա - կա - ներ Կրծ-նին

Pno.

3

45

Voice

տա-ղև-ըրս քն- զի... Ծան - քեւ, մա - հու ա - ռա - քեայ-նեք, հըս - կա-

Pno.

47

Voice

նեք, կըծ - նին տա - ղև - ըրս քն - զի,

rit.

Pno.

49

Voice

տա - ղև - ըրս քն - զի:

Pno.

Անդաստան

Խոսք՝ Դանիել Վարուժանի (1884-1915)

Երաժշտ.՝ Դանիել Երաժշտի

Maestoso

Voice

Piano

mf

7

mf

Ա - թեւ - ել -
Ա - թեւ - մը -

12

եան կողմնաշխարհի խաղաղութիւն թող ըլ - լայ--
տեան կողմնաշխարհի բերրի - ու - թիւն թող ըլ - լայ--

16

*meno mosso**a tempo**mp*

Ո՛չ ա - թիւն-ւեղ. քրո-տիւնքիւ - սիւն
Ա-մենաստ-ղէ ցող - կայ - լա - կի.

Լայնե-րա -
Ու ա մեն



22



կիւն մեջ ա - կո - սիւն. Ու երբ հիւն - չէ կոչ -
հասկ ձու - լէ ու - կի. եւ ոչ խար - ներն երբ



26



Լայն ա - մեն գիւ-ղա կի. Օրի-ւերդու-թիւն թող ըւ - լայ, օրի-ւերդու-
սա- թիւն վրայ ա - լա - ծիւն. Ծիւ ու ծա-ղիկ թող ըւ - լայ, ծիւ ու ծա

Ծիւ ու ծա-ղիկ թող ըւ - լայ, օրի-ւերդու-
ծիւ ու ծա

օրի-ւերդու-
ծիւ ու ծա



30

թիւն թող ըլ - (ա):
ղիկ թող ըլ - (ա):

34

38

mf Զիւ - սի - սա - յին կողմն աշխար

42 *meno mosso*
mp
 հի Առաւորութիւն թող ըլ - լայ... Ոսկի ծովուն մէջ ցո - րեա -

47 *a tempo*
mf
 նին Յաւտ լո - դայ թող զե - լան -

52
 ղին. Ու լայն ամ - բարն ա - դուն-նե-րուն երբբա-ցովի, Բեր-կըրու-

57

թիւն թող ըլ-լայ, բեր-կը-րու-թիւն թող ըլ-լայ:

62

Հա-րա-աա - յին կողմն աշխար - հի Պըտ-դա-բե-րում թող ըլ-

66

meno mosso
mp լայ... Ծաղ-կի մեղ-րը փն թակ նե - րուն. *a tempo*

72 *f*

Յորդի գի - նին բա - ժակ - նե - րուն. Ու երբ թը - խեն հարս -

77

նե - րը - հա - ցը բա - րի՝ Սի - րեր - գու - թիւն թող ըլ -

80

լալ. սի - րեր - գու - թիւն թող ըլ - լալ:

Սուրբ Մեսրոպ *

Սիամանթոյի անվան դպրոցի օրհներգը

խոսք՝ Սիամանթոյի

երաժշտ.՝ Դանիել Երաժշտի

A la marcia

Voce

Piano

f

6

Voce

Pno.

11

Voce

Մես-րոպ Մաշ-տոց՝ հայ դա - ռն-բուն

Pno.

* Հատվածներ "Գյուտին փառքը" բանաստեղծությունից

17

Voice

դիմաց կեցող դուռ աղա - մանդա ա - պա - թաժ,___

Pno.

24

Voice

— մա-նուկ - նե-րու մեղկ ու - դե-դեն միջ-ն հաս -

Pno.

30

Voice

նա - ըը ցոլ-քեր ցա-նող զի - տակ - ցու - թյանց___

Pno.

37

Voice

ան-գլու՛տ փա - ռու... եր-կու Հայ-քերն "Օվ-սան -

Pno.

44

Voce

լաւ՝ թեզ՝ ևր - զո - ռան... ել՝ ուլ -

Pno.

50

Voce

սան- լաւ՝ Հայ-րաւ - պիւ-տիկ՝ Սա-հակ Պար - թև - ին,

Pno.

56

Voce

է Լոսան-շաւ պոյի ար - թաւ - յին՝ Գո. մեծ... զլու-տիդ

Pno.

energico

61

Voce

զո - թաւ վիզ, թու թայ-լի-րուդ հեռ՝ թաւ - լի - լով՝ ա - թաւ - թաւաւ-յան

Pno.

65

Voce

ար-շա-րույս-ին, դրա-րու-թյանց դու-որ մեզ բա - ցին, դրա-րու-թյանց դու - որ

Pno.

69

Voce

մեզ բա - ցին... դրա-րու- թյանց դու-որ մեզ բա - ցին...

Pno.

rit.

rit.

3

3

3

Մերոպ Մաշտոց, հայ դարերուն դիմաց կեցող՝
 Դուն աղամանդա ապառաժ,
 Մանուկներու մերկ ուղեղեն
 Մինչև հանճարը ցոլքեր ցանող,
 Գիտակցության անգյուտ փարոս...
 Երկու Հայերն «Օվսաննա՝ րեզ» կգոռան...
 Եվ «օվսաննա» Հայրապետին՝
 Սահակ Պարթևին,
 Եվ Վռամշապուհ արքային՝
 Քու մեծ գյուտիդ զորավիզ,
 Քու քայլերուդ հետ՝ քակով՝
 Արարատյան արշալույսին,
 Դպրությանց դուռը մեզ բացին:

ԱՊՐԻԼԻ 24 (Լա մինոր) APRIL 24 (La minor)

Խոսք՝ Էդ. ՄԵՇԵԼԱՅԻՍԻ
Թարգմ.՝ Վահագն ԴԱՎԻԹՅԱՆԻ
Words by Ed. MEZHELYTIS
Transl. by Vahagn DAVTYAN

Երաժշտությունը՝ Դանիել ԵՐԱԶԻՇԻՏ
Music by Daniel YETAZHISHT

Dolente (♩ = 72) **mp**

Voice

Ապ - ըլի - լի լսան-չորս,
Ap - ri - li qsan-chors,

Piano **mp**

ող - բա - լի դն օր, Լս ըն ա - նունն Եմ դը - ընկ լա մի-նոր...
vogh - ba - li du or, yes qo a - nunn em do - rel la mi-nor...

Այդ օ - ըն դա - իլի - ճրն իր յա - բա-ղա-նով խո - շո-տեց, մոր - թեց
Ayd o - ro da - hi - tjon ir ya - ta - gha-nov ho - sho-tec, mor - tec

hwa - yu - phü wü-oq...
ha - ye - rin an-og...

accel.

Piu mosso. Risoluto (♩ = 84) *f*

tri - u - üh - ömü lü lu hmo - hui - yü - yü
Yev a - ni - tsum em yes hur - ha - vir - yan

uyn qnd - üh o - pü gl - nü - uyu - üm - pjuü:
ayd dozh - ni o - rö ce - gha - spa - nu - tyan.

First system of musical notation, piano accompaniment. Treble staff features a melodic line with triplets. Bass staff features a rhythmic accompaniment of eighth-note triplets.

Second system of musical notation, piano accompaniment. Treble staff continues the melodic line. Bass staff continues the rhythmic accompaniment.

Third system of musical notation, piano accompaniment. Treble staff has a melodic line. Bass staff has a rhythmic accompaniment. Tempo markings: *allarg.* and *Lento* (♩ = 69). Dynamic marking: *pp dolce*.

Fourth system of musical notation, piano accompaniment. Treble staff has a melodic line. Bass staff has a rhythmic accompaniment. Tempo markings: *a tempo* (♩ = 72) and *rit.*. Dynamic marking: *mp*. Lyrics: Հն- շար- ծա - նի մութ / Hu - shar - dza - ni mor.

u - hu pu - ru - gbi
 a - ha qa - ra - cel
 hn - qnu ru - uhi - uui
 ho - qus os pi - tak
 qur - qurin tui pu - gbi
 var - tem ern ba - cel.

meno mosso

Uu - hi - hi puun - ynu,
 Ap - ri - li qsan - chors,
 nu - pu - hi nu op,
 vogh - ba - li du or,
 hn - qnu yu - qurin t
 ho - qus ju - takn e

lu - lu lu uhi - nu...
 la - lis la mi - nor...

rit. *gr - - -*



ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԼԻԿՅԱՆ
Տենոր

2015 թվականին զերազանցությամբ ավարտել է Չայնի պահպանման վոկալ երգչախմբային մասնագիտացված դպրոցը: Բազմաթիվ համերգներով հանդես է եկել հայրենիքում և արտերկրում՝ Բրյուսելի քաղաքապետի նստավայրում (Բելգիա), Լյուքսեմբուրգի Բուրգլինսթերյան ամրոցում, Կաունասի պետական ֆիլհարմոնիայում և այլն:

2008 թվականին մասնակցել է Ղրիմում անցկացվող «Փոխենք աշխարհը դեպի լավը» միջազգային 7-րդ փառատոնին: 2010 թվականին համագործակցել է Կաունասի սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ:

Վ. Սպիվակովի հրավերով 2012 թվականին մասնակցել է «Սոսկվան դիմավորում է ընկերներին» փառատոնին:

2013 թվականին հանդես է եկել Ա. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային թատրոնի սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ՝ դիրիժոր Կարեն Դուրգարյանի ղեկավարությամբ:

Տ. Մելքոնյանը հանրապետական և միջազգային մրցույթների դափնեկիր է: Պարգևատրվել է ՀՀ զինված ուժերի «Վազգեն Սարգսյան» մեդալով:

2019 թվականի սեպտեմբերին մասնակցել է Հոտլանդիայի Զագալորական կոնսերվատորիայի օպերայի ղեկավար, պրոֆեսոր Ֆիլիպ Ուայթի կողմից անցկացվող վարպետության դասին:

Տ. Մելքոնյանը 2010-2019 թվականներին ուսանել է Երևանի պետական համալսարանի իրավագիտության ֆակուլտետում՝ ստանալով մագիստրոսի որակավորում, և 2016 թվականից աշխատում է ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմում:

Ներկայումս սովորում է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի մագիստրատուրայում:

2019 թվականի հոկտեմբերից Ա. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնի Երիտասարդական օպերային ծրագրի մենակատար է՝ Լևոն Տավադյանի ղեկավարությամբ:



ՀԱՍՄԻԿ ԱՆՏՈՆՅԱՆ
Դաշնակախար, կոնցերտմայստեր

2013թ. ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի դաշնամուրային բաժինը, այնուհետև մագիստրատուրան՝ գերազանցությամբ: Սովորել է ՀՀ վաստակավոր արտիստ, պրոֆեսոր Անահիտ Ներսիսյանի դասարանում:

2017թ.-ից մինչ օրս հանդիսանում է Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնի Երիտասարդական օպերային ծրագրի կոնցերտմայստերը: Աշխատում է նաև Սայաթ-Նովայի անվան երաժշտական դպրոցում՝ որպես նվագակցող:

Դասավանդում է Ա. Բաբաջանյանի անվան պետական երաժշտամանկավարժական քոլեջում:

Հասմիկ Անտոնյանը մասնակցել է միջազգային և հանրապետական մրցույթների, արժանացել մրցանակների:

Հ. Տեր-Ղևոնդյանի անվան կոնցերտմայստերների հանրապետական մրցույթում արժանացել է Ա. Հակոբյանի անվան հատուկ մրցանակի, «Վերածնունդ» միջազգային մրցույթ-փառատոնին զրավել 3-րդ պատվավոր տեղը:

2019թ. իր մասնակցությունն է ունեցել ՌԴ-ում կայացած «Վյատսկոե» միջազգային մրցույթին, նվագակցելով Երիտասարդական օպերային ծրագրի մենակատարներին, և արժանացել «Լավագույն կոնցերտմայստեր» կոչմանը:

Հասմիկ Անտոնյանը հանդես է գալիս նաև որպես մենակատար, համագործակցում ժամանակակից կոմպոզիտորների հետ:

2019թ. մասնակցել է Ա.Ամբակույանի 100-ամյակին նվիրված համերգին և կատարել Բախի կրկնակի կոնցերտը 2 դաշնամուրի և նվագախմբի համար Հայաստանի պետական կամերային նվագախմբի հետ (ղիրիժոր՝ Հարություն Արզումանյան):

ՈՂՏՈՒՅՆ, ՏԱՂԵՐՍ ԹԵԶԻ

Երաժշտությունը՝

ՂԱՆԻԵԼ ԵՐԱԺԻՇՏԻ

*Նարեկացի Արվեստի Միություն
Երևան, 2020*

Գրաֆիկ դիզայներ՝ Լիլիթ Խաչատրյան

Խմբագիր՝ Գայանե Խաչատրյան

Սրբագրիչ՝ Մարինե Հարությունյան

Ձայնագրությունը և համադրումը՝

Արթուր Խաչատրյանի և Տիգրան Կուզիկյանի

Գործադիր պրոդյուսեր՝ Նարեկ Յարութինեան

*Հատուկ շնորհակալություն Ե. Չարենցի անվան գրականության և
արվեստի թանգարանին և Արթուր Խաչատրյանին*

Ձայնագրությունը՝ Հանրային ուղիովի «Ռադիո» արտոդիայի

©© Նարեկացի Արվեստի Միություն, 2020

© Ղանիել Երաժիշտ, 2020

ISBN 978-9939-9085-7-1

ISMN 979-0-69380-284-5

Myra
yourself Ad



ՆԱՐԵԿԱՏԻ ԱՐԿԵՍԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ
NAREGATSI ART INSTITUTE

www.naregatsi.org

